

Després del Filomena: “M’he quedat amb l’ermita interior”

Dm, 19/01/2021 per Catalunya Religió

(*Laura Mor -CR*) El temporal Filomena ha marcat un abans i un després en la vida eremítica al Priorat. Fa més de trenta anys que l’ermita de la Mare de Déu de la Consolació, a Gratallops, té algú que la guarda, que hi viu i que dedica la seva vida a la pregària. És un indret conegut i estimat a la comarca del Priorat, un espai simbòlic carregat d’espiritualitat. Els darrers deu anys i mig hi ha viscut la jove **Sònia Sapena** (València, 1976). Però la neu acumulada pel temporal ha esfondrat la teulada de bona part del seu habitable.

“És un trencament immens, se me’n va el cor”, reconeix l’ermitana Sònia Sapena quan pensa amb tot el que hi ha viscut. El temporal s’ha endut casa seva, però no la vocació: “Se m’ha desplomat tot i m’he quedat amb l’ermita interior”. Assegura que no renuncia a la vida contemplativa. És l’opció que va prendre en el moment de la seva consagració: “La meua crida és a la comunió, la vida eremítica et dona això: ets de tots”.

I amb aquesta disponibilitat entén el moment present. Ara la runa ocupa bona part de l’interior de l’edifici. Els responsables de patrimoni de l’arquebisbat de Tarragona encara han d’avaluar els danys materials. I aquesta setmana hi han previst una primera visita. S’obrirà així un període de discerniment conjunt en què Sapena demana separar “l’ermita de l’ermitana”. En aquest discerniment hi participarà també la religiosa dominica **Isabel Górriz**, delegada diocesana de la vida consagrada. L’ermitana no va per lliure, la vida eremítica al Priorat té una llarga història i un fort vincle eclesial: “Jo soc Església”, ens recorda Sapena.

Una vida austera i exigent

Tots aquests anys Sapena ha assumit una vida austera i exigent. Hi va arribar amb 34 anys. La pregària és i ha estat la seva primera ocupació i preocupació. I el

treball manual al taller, el seu sosteniment. Però també ha après a fer anar la desbrossadora. S'ha enfilat a la teulada a fer petites reparacions i ha revisat la instal·lació de la bomba d'aigua, cada vegada que ha fallat el sistema. "Sort que era scout i que feia ràpel", diu amb sentit de l'humor. Li ha sobrat predisposició i l'entorn feréstec no li ha estalviat problemes a resoldre.

"Encara que sembli dur, he viscut aquí per amor, no per voluntarisme, i l'amor de Déu en nosaltres és pacient i generós". Valora l'experiència viscuda. Diu que "les coses bones són indescriptibles i sempre més desbordants" i formula el seu agraïment "a l'arxidiòcesi, al rector de Gratallops i a moltes persones anònimes que s'han interessat per mi". Amb tot, assegura que "ara es necessita discerniment, amb paciència, confiança i comunió; el que convé es veurà, pas a pas".

Aquests anys ha valorat cada petit acondicionament de les estances. En un moment determinat es va fer arribar aigua potable fins l'eremitori; passava el fred amb una estufa de llenya; i tenia una petita instal·lació fotovoltaica, amb plaques que li proporcionaven la mica d'energia elèctrica que podia menester.

L'ensurt i el retorn a l'origen

Aquest estiu acabava de fer una inversió en bateries i plaques que tenia instal·lades a la teulada que s'ha mantingut dempeus. Hi accedia per la teulada que ara s'ha esfondrat i que cobria el taller i el passadís fins al lavabo i el llenyer. Al taller, Sònia Sapena completava el principi monàstic: *ora et labora*. El seu treball manual amb cera espelmes, figures i icones. "L'aparell de la cera, les ferramentes, un Sant Francesc de Paula que estava acabant... Tot va quedar aixafat". Descriu l'efecte que li va fer veure-ho tot esfondrat, "com si hagués caigut una bomba".

Amb la nevada va obrir camins d'accés a l'ermita i a casa seva. La matinada de l'11 al 12 ja dormia a la sala on té l'estufa perquè estava morta de fred. I va sentir un soroll. Ho va atribuir a l'estufa i la llenya que hi cremava. Però en sortir a fora, per veure d'on venia el soroll, va veure el sostre de la sala contigua enfonsat.

"Vaig entrar al pati, vaig mirar el taller i em va semblar que no hi havia neu. Vaig pensar en agafar l'escala per comprovar si les plaques podrien tornar a carregar-se i... no hi havia neu perquè no hi havia teulada!". De seguida va fer fotografies per poder-ho explicar. I amb uns trineus improvisats amb uns cabassos i quatre coses que va arregar, va anar cap a baix del poble, lliscant sobre la neu. En arribar a la carretera, un xicot que puja de tant en tant a posar espelmes a la marededéu se li va aparèixer arribant a la carretera: "Germana, venia a veure si podia pujar a veure com estaves". I amb ell va poder arribar fins al poble.

"Sento una gran força"

La reacció després de l'ensurt del moment encara li dura: "Sento una gran força que no em reconec". Explica que "la vida eremítica comprèn la *xeniteia*". Això vol dir "viure sense seguretats, en mans de Déu, però amb uns mínims i dignitat". Per tant, creu que "ara cal valorar amb tota la realitat possible si es vol mantenir la vida contemplativa en aquesta ermita". I insisteix altra vegada amb la importància de "desvincular l'ermita de l'eremita". El lloc, de la persona.

A la pregunta de si hi ha altres ermites habitables a la zona, respon que "els temps

han canviat” i que “Déu trobarà un lloc”. Parla del turisme que no sempre sap per on passeja i que de vegades se li planten amb un dron. Al capdamunt d’aquest turó, ella conrea el silenci i la solitud. D’altres, hi busquen boniques estampes de camps de vinyes. Viu amb la contradicció freqüent d’haver de demanar que respectin la intimitat.

En aquest moment Sapena s’allotja temporalment en una casa que li han cedit al poble de Gratallops. I es dedica aquests dies, a estones, anant amunt i avall, recollint les seves pertinences de dalt del lloc on ha viscut i pregat de forma ininterrompuda els darrers temps. Ha pres consciència de la situació i sap que qualsevol intervenció en la construcció anirà per llarg.

“Una Església de comunió”

Sònia Sapena va decidir en el seu moment dedicar la vida sencera a aquest diàleg permanent amb Déu: “És la vida que ens demana Déu”. Una vida que observa el món i prega perquè tothom senti el mateix amor de Jesús. A propòsit de la pandèmia i veient l’ermita enfonsada pensa en les “nadas” de **sant Joan de la Creu**. Davant del “desplom absolut de tot” assegura que “Déu ens demana que allò antic es vingui avall perquè sigui possible una nova forma de trobada amb ell.”

“La nit per a sant Joan de la Creu no és foscor, és abundància de llum; de tanta claror no et deixa veure; la teva vista ha de fer-se a aquesta forma nova de trobada amb Déu”, explica. Sapena recorda també el desert a la Bíblia, que fa referència a l’origen: “Quan ho deixes tot, vas al primer amor, és un retorn al procés d’originalitat, solament Déu et pot salvar”.

Amb la perspectiva de la seva talaia, observa el món. I veu que clama una transformació: “Amb la pandèmia hem vist que no podem viure com hem fet fins ara”. I en fa també una lectura eclesial. Creu que l’Església ha d’entrar en un “nou ordre”. Des de la seva perspectiva, i lluny de les ideologies, defensa “una Església de comunió” entre ordes, congregacions i diòcesis. Creu que s’ha fet “una església molt de les parts” i que “ens costa acceptar que aquí els diferents, si busquem Déu, ens trobem”.